

Ἐν τῷ βλέμματι ἐκείνῳ ὑπῆρχε τοσαύτη ἔκφρασις, ὥστε ὁ Κιμαρόζας ἀνέκραξε :

— Ποῖος εἶσθε λοιπόν; Καί μόνον τὸ βλέμμα σας συνταράσσει τὴν ψυχὴν μου.

Ὁ μικρὸς ἄνθρωπος δὲ ἀνῆλθε ἀπεκρίθη :

— Εἶμαι ὁ μουσουργὸς τοῦ *Δὸρ Ζουάρ*.

Ἐκτὼς ἡμέρας μετὰ τὴν συνάντησιν ταύτην τῶν δύο μεγάλων μουσικῶν, τὴν 5 Δεκεμβρίου 1791, ὁ Μότσαρτ ἀπῆρχετο τοῦ κόσμου τούτου. Ὁ Κιμαρόζας βεβαίως ἐθλίβη, διότι τοσοῦτον ταχέως ἀπώλεσεν ἐκείνον τὸν ὁποῖον τοσοῦτον ἐθαύμαζε. Μετὰ τινα ἔτη ὁ προστάτης αὐτοῦ Λεοπόλδος ἀπέθανε, καὶ ὁ Κιμαρόζας μὴ θέλων νὰ μείνῃ περισσότερον εἰς Γερμανίαν, ἐπέστρεψεν εἰς Ἰταλίαν καὶ μετέβη εἰς Νεάπολιν νὰ γονυπετήσῃ ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Καρολίνας. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐξεργάγη ἡ ἐπανάστασις τῆς Νεαπόλεως. Ἐν τῇ ταραχῇ καὶ ἐν τῷ πένθει τῆς καρδίας του ἀνεμίσθη εἰς τὴν ἐπανάστασιν ταύτην. Συνελήφθη ὅμως καὶ κατηγορήθη ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ, ἀλλ' ἡ μεγάλη αὐτοῦ φήμη τὸν ἔσωσε τῆς κεφαλαιῆς καταδίκης. Κατεδικάσθη εἰς δεσμά διὰ βίου, μεθ' ὅλας δὲ τὰς παρακλήσεις τῶν φίλων του, καθείρθη εὐθὺς εἰς τὸ δεσμοτήριον.

Ἐξ ἑτῆ διέτρεψεν. Τὴν 1 Ἰανουαρίου 1801, ἠγγέλθη ἐν Βενετίᾳ νέον μελόδραμα μέλλον νὰ παρασταθῇ τὴν ἐσπέρην εἰς τὸ θέατρον. Τὸ μελόδραμα τοῦτο ἐκαλεῖτο *Σεμίραμις*. Τίνος μελοποιοῦ ἦτο ἔργον; Ἦτο ἄγνωστον, ἀλλὰ μυστηριώδεις φῆμαι ἐκυκλοφόρουσαν πανταχοῦ, καὶ πολυάριθμον πλῆθος προσήρχετο εἰς τὸ θέατρον. Στρατιῶται καὶ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι ἐφύλαττον εἰς ὅλους τοὺς διαδρόμους καὶ μεγάλη σιγὴ ἐπεκράτει. Ἀνεμένετο ἔκτακτόν τι συμβάν.

Αἰφνης πλαγίᾳ θύρᾳ ἠνεώχθη εἰς τὴν ὀρχήστραν, καὶ ὁ Δομίνικος Κιμαρόζας ἐνεφανίσθη. Κραυγὴ χαρᾶς ἐξῆλθεν ὅλων τῶν στομάτων ἅμα ἐμφανισθέντος τοῦ διασήμου μουσουργοῦ, τοῦ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου δεσμώτου. Ἄπαντες οἱ θεαταὶ ἀνευφήμουν αὐτὸν ἐνθουσιωδῶς, ὅσοι δὲ ἠδύναντο νὰ τὸν πλησιάζωσι προσεπάθουν νὰ σφίξωσι τὴν χεῖρά του. Ἄλλ' ἐκεῖνος ἦτο ὠχρὸς, ἰσχνὸς καὶ ἀδύνατος. Ἐν τούτοις ἀπῆντα διὰ γλυκέος μειδιάματος καὶ διὰ χαριέντος χαιρετισμοῦ εἰς ὅλας τὰς ἐνδείξεις τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς συμπαθείας. Προεχώρησε στηριζόμενος εἰς τὸν βραχιόνα φίλου καὶ ἔδωκεν εἰς τοὺς μουσικοὺς τὸ περιμενόμενον σημεῖον. Τότε ἐφάνη αἰφνιδίως ὡς ἐκ θαύματος ἀνακτήσας τὴν δύναμιν τῆς νεότητός του. Τὸ πρόσωπόν του ἐνεψυχώθη καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀπῆστραψαν. Τὸ μελόδραμά του ἐχειροκροτήθη παραφόρως, ἀλλὰ περατωθέντος τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου θαύματος, ὁ Κιμαρόζας ἔπεσε λιπόθυμος.

Ἐἶχε ζήτησιν καὶ λάβην παρὰ τοῦ βασιλέως τὴν ἄδειαν νὰ ἐξέλθῃ τῆς φυλακῆς του, ἵνα διευ-

θύνῃ ὁ ἴδιος, ἅπαξ ἔτι, τὴν παράστασιν ἐνὸς ἔργου του.

Αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ ἔσχατος θρίαμβός του. Τὴν ἐπομένην νύκτα ἀπέθανε, μετ' τὸ μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη, προφέρων τὸ ὄνομα τῆς Καρολίνας.

(Μετὰφρασις).

Γ. Α. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΠΑΦΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΥΣ

Ἡ σεμνὴ χορεία τῶν εὐεργετῶν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ἠξήθη κατὰ ἓνα ἔτι πολῦτιμον ἄνδρα. Πρὸ τριῶν περίπου μηνῶν ἔμαθεν ὁ ἑλληνισμὸς ὅτι ἐτελεύτησεν ἐν Μελίτῃ ἐν γῆρᾳ βαθεῖ ὁ Θεσσαλονικεὺς Ἰωάννης Παππάφης κληροδοτήσας τὸν πολὺν πλοῦτον, ὃν εἶχεν ἐν συντόμῳ καὶ ἐντίμῳ ἐργασίᾳ διὰ τοῦ μακροῦ βίου ἐπιμελῶς συναγάγη, εἰς τὴν γῆν ἐν ἣ ἡμετέροις καὶ ἐννενήκοντα ἔτων εἶχεν ἴδη τὸ φῶς καὶ ἦν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνος τούτου εἶχε καταλίπη — εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου πορευομένης Μακεδονίας.

Ἐνομίσαμεν ὅτι ἐπεβάλλετο εἰς ἡμᾶς διὰ πολλοὺς λόγους τὸ καθῆκον νὰ ἀφιερῶσωμεν εἰς μνήμην τοῦ μεταστάντος εὐεργέτου ὀλίγας λέξεις πρὸς ἐξιστόρησιν τοῦ βίου καὶ τῶν ἀγαθοεργιῶν αὐτοῦ ἵνα μὴ παρέρχηται ὅπως ἀμνημόνευτος ἡ ἀρετὴ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες κατέστησαν σκοπὸν τοῦ βίου των τὴν εὐεργεσίαν καὶ ἀποτελοῦσιν ἔκτακτον ἀληθῶς καὶ σχεδὸν ἰδιάζον εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος παράδειγμα φιλοπατρίας ἅμα καὶ φιλανθρωπίας.

Ἐγεννήθη ὁ Ἰωάννης Παππάφης ἐν Θεσσαλονικίᾳ τῷ 1792, νεώτατος δ' ἐκείθεν ἀποδημήσας πρῶτον εἰς Ἀλεξάνδρειαν πρὸς τοὺς ἐκεῖ συγγενεῖς του ἐπορεύθη ἔπειτα εἰς τὴν Μελίτην, ἔνθα καὶ διήνυσεν τὸν μακρὸν αὐτοῦ βίον. Φύσει δραστήριος ὢν καὶ ἔχων νοῦν δεξιὸν δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐλκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἐμπορευομένων καὶ μάλιστα τοῦ οἴκου Hunter. Πρὸς τὴν ἰταλικὴν γλῶσσην, ἣν ἐγίνωσκεν, ἐξέμαθε καὶ τὴν ἀγγλικὴν καὶ κατ' ὀλίγον διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ περὶ τὰς συναλλαγὰς ἀκρίβειαν καὶ τιμιότητα μετέσχε τῶν ἐμπορικῶν ἐργασιῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ μονοπώλιον τῶν σιτηρῶν, ὅπερ ἐνήργει ἡ ἀγγλικὴ ἐν Μελίτῃ ἀρχή. Οὕτω δὲ ἦδη ἀπὸ τοῦ 1840 ἀποκτήσας σημαντικὴν περιουσίαν ἀπέστη τῶν τοιούτων ἐργασιῶν, ἵνα ὡς ἔλεγεν, ἀφήσῃ καὶ εἰς ἄλλους ἐλεύθερον τὸ σάδιον τοῦ πλουτισμοῦ.

Ἄλλὰ μᾶλλον τῆς περιουσίας τὸ δεξιὸν αὐτοῦ πνεῦμα καθίστα τὸν Παππάφην λόγου ἄξιον παρὰ τῆ Κυβερνήσει τῆς Μελίτης. Αἱ ἐφημερίδες τῆς

νήσου αναγράφουσι μετ' ἐπιμελείας τὰς πολλὰς περιστάσεις, καθ' ἃς αἱ γνώσεις αὐτοῦ, τὸ πρακτικὸν αὐτοῦ πνεῦμα, ἡ ἐμπειρία του καὶ τοῦ χαρακτηῖρος του τὸ ἀκέραιον ἐξετιμῆθησαν ὑπὸ τῶν Ἑγγλων Διοικητῶν. Κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ὁ ἀρμόδιος ὑπουργὸς τῆς Ἀγγλίας διὰ βαρυσμηάντου ἐπιστολῆς καὶ πολλῶν ἐγκωμίων παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ἀναλάβῃ τὴν γενικὴν καὶ ἀπόλυτον ἐξέλεγχιν τῶν διὰ τὸν στρατὸν τῆς Ἀνατολῆς τροφοδοσιῶν, ἀλλὰ τὴν ἐξόχως τιμητικὴν ταύτην θέσιν καὶ διὰ τὸ δύσκολον τῶν περιστάσεων καὶ διὰ τὴν ἔκτοτε ἤδη προοβηθεῖσαν ἡλικίαν του δὲν ἔκρινεν εὐλογον νὰ ἀποδεχθῇ.

Ὅτε τῷ 1836 εἶχε σταλῆ ἐξ Ἀγγλίας εἰς Μελίτην Βασιλικὴ Ἐπιτροπὴ ἵνα ἐξετάσῃ τὰ πράγματα τῆς ἐγγυρίου διοικήσεως καὶ ἀποφανθῇ περὶ τῶν ληπτέων μέτρων, παρὰ τοῦ Παππάφη ἐζήτησαν συμβουλὰς καὶ πληροφορίας οἱ ἀπαρτίζοντες αὐτὴν ἐπίσημοι ἄνδρες, ἐκεῖνος δὲ ἐν ταῖς δημοσίαις αὐτῆς συνεδριάσεσιν ἠγόρευσεν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς θετῆς αὐτοῦ πατρίδος, οὐδὲ ἐλησμονήθη ὑπὸ τῶν ἐξόχων Ἑγγλων τῶν κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην ἀναμιχθέντων εἰς τὰ πράγματα τῆς Μελίτης ἢ μεγάλη ἀξία καὶ βαρύτης τοῦ Θεσσαλονικέως ὁ ἐπιφανὴς μάστα οικονομολόγος Γεώργιος Lewis διετήρει καὶ ἐμπιστευτικὴν πρὸς αὐτὸν ἀλληλογραφίαν. Ἡ ἀρετὴ δὲ ἢ κατ' ἐξοχὴν κοσμοῦσα αὐτὸν ἦτο ἡ μετριοφροσύνη πλεον ἢ ἀπαξ ἢ δις ἐξαπέστειλε μετὰ θαυμαστῆς ἐλευθεριότητος χιλιάδας δραχμῶν εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα τῆς Θεσσαλονικῆς ἢ τῶν Ἀθηνῶν ἢ διέθεσεν ὑπὲρ σκοπῶν φιλανθρωπικῶν ἐν Μελίτῃ καὶ πάντοτε ἀνωνύμως.

Ἡ διαθήκη αὐτοῦ, ἐν ἣ διαβλέπει τις ὡς ἐν κατόπτρῳ τὴν τάξιν καὶ ἀκρίβειαν, ἦτις πάντοτε ἐπεκράτησεν ἐν ταῖς ἐργασίαις του, ἐξετυπώθη κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ ἐν Μελίτῃ, εἶναι δὲ Ἰταλιστὶ συντεταγμένη. Κληρονόμον αὐτοῦ καθολικὸν καθιστᾷ τὴν ἑλληνικὴν κοινότητα τῆς Θεσσαλονικῆς πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ μετὰ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἰδρῦσῃ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ μέγα Ὀρφανοτροφεῖον, εἰς ὃ θέλουσιν εἰσάγεσθαι ὄρφανὰ ἄρρενα ἑλληνικῆς μὲν ἐθνικότητος καὶ ἀνήκοντα εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν, γεννηθέντα δὲ ὅποι δῆποτε, ἀλλὰ προτιμωμένων τῶν ἐν Θεσσαλονικῇ γεννηθέντων. Ἡ ἀνατροφή, ἣτις θὰ δίδηται εἰς αὐτὰ ἐν τῷ ῥηθέντι καταστήματι θὰ εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ δύνανται τὰ ὄρφανὰ ἐπιστρέφοντα εἰς τὴν κοινωσίαν νὰ ἔχωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν δι' ἐντίμου ἐργασίας. Ἐκτὸς δὲ τούτου τοῦ μεγάλου κληροδοτήματος καταλείπει ἔτι καὶ διὰ τὰ σχολεῖα καὶ τὰ ὑπάρχοντα φιλανθρωπικὰ καταστήματα τῆς Θεσσαλονικῆς ἐτήσιον εἰσόδημα δωδεκάκις χιλίων φράγκων. Ποσὰ τινὰ ἄλλα κληροδοτοῦνται ἔπειτα εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ καὶ

τοὺς ἄλλους συγγενεῖς· καὶ πλὴν αὐτῶν δέκα χιλιάδες λιρῶν ἀγγλικῶν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ Κώστα.

Τοιοῦτος συντομώτατα ὁ βίος καὶ αἱ ἀγαθοεργίαι τοῦ εὐεργέτου τῆς Θεσσαλονικῆς Ἰωάννου Παππάφη. Εἶναι δ' ἴσως ἀνάγκη νὰ προστεθῇ ἐν τέλει τοῦ μικροῦ τούτου βιογραφήματος ὅτι τὴν ἔμφυτον τοῦ ἀνδρὸς φιλανθρωπίαν καὶ πρὸς τὰ πάτρια στοργὴν ὑπεξέκαυσαν καὶ αἱ ὑποδείξεις ὑπὲρ τοῦ ἐν Ἀθήναις μὲν Ὀρφανοτροφείου τοῦ ἐξ ἀδελφῆς ἀνεψιοῦ του μακαρίτου Δ. Ἐμμανουήλ, ὅστις ἐξοχον εἶχε πάντοτε τὴν ἀγάπην πρὸς ἐκεῖνον τὸ κατάστημα, ὑπὲρ τῆς Θεσσαλονικῆς δὲ τοῦ ἐτέρου του ἀνεψιοῦ, τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διατρίβοντος δημονοῦς κ. Ἀντ. Κανέλη, ὅστις συνεπιλαμβάνομενον καὶ ἄλλων σεβαστῶν προσώπων, ἐφρόντισε νὰ μὴ τυχὸν λησμονηθῇ ἡ ἰδιαιτέρα πατρίς.

Σ.

Ἡ κατωτέρω ἐπιστολὴ ἐνὸς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Καποδιστρίου ἀποσταλεῖσα ἐκ Κερκύρας καθ' ὃν χρόνον πολλὰ ἀνέμενον οἱ Ἕλληνας ἐκ τῆς συνόδου, ἣτις ἐμελλε νὰ συνέλθῃ εἰς Βερώνην, ἐλήφθη ἐκ συλλογῆς ἱστορικῶν ἐγγράφων, δωρηθείσης τῷ ἀρχιεπῆ τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ ἐν Σμύρνῃ φιλογενοῦς ἱατροῦ κ. Μ. Π. Κοσσονῆ. Τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐχρίναμεν ἐνδιαφέρονσαν ὑπὸ πολλὰς ἐσφύσεις. Αἱ μὲν ἐλπίδες τοῦ ἐπιστέλλοντος περὶ ἀποφάσεων τῆς ἐν Βερώνη συνόδου εὐῶν τοῖς ἀγωνιζομένοις Ἕλλησιν οἰκτρῶς διεψεύσθησαν, ἔνεκα τῆς μισελευθερίας τῶν συνελθόντων βασιλέων καὶ τῆς δυσπιστίας αὐτῶν περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἄλλ' αἱ παρακελεύσεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς μαχομένους, αἱ παρατηρήσεις ὅτι μόνον διὰ γενναίων ἔργων θὰ ἐκλύσῃσι τὰς συμπαθείας καὶ τὴν φρωγὴν τῆς Εὐρώπης ἐνέχουσιν ἀληθείας, πισταθεῖσας μὲν μετ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν πραγμάτων, διετηρούσας δὲ καὶ κατὰ τοὺς σημερινούς χρόνους ἀμείωτον τὸ κύρος αὐτῶν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ

πρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους Ἕλληνας

Φίλοι ὁμογενεῖς,

Ἀπὸ τὴν ἐσώκλειστον ἐπιστολὴν τοῦ φιλογενοῦς συμπολίτου μας, τοῦ λειτουργοῦ τοῦ αυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, 1) θέλετε λαβῆ ὄχι μόνον καλοῦς οἰωνούς, ἀλλὰ καὶ πεποιθήσιν τῶν ἀγαθῶν τῶν νῦν ὑπὲρ ἡμῶν πραγματευομένων. Σήμερον ἴσως ἡ πρώτη Τρυγητίου (Σεπτεμβρίου) κατὰ τὸ νέον, ἀνοίγεται ἢ ἐν Βερώνη τῶν βασιλέων συνέλευσις, ἢ ὑποία μέλλει ν' ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ ταιλαιπύρου ἡμῶν ἔθνους. Ὁ Κύριος οἶδεν ἕως πότε θέλει διαχρονίσῃ ἢ ὑπὲρ ἡμῶν πραγματεία των. Αὕτη ὁμως ἡ κρισιμωτέρα ὥρα, ἐξ ἧς τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἀναγκαῖα πᾶσα ἡ ἀρετὴ σας καὶ ἐνέργεια καὶ ὁμόνοια· ἂν βασταχθῆτε, εἶναι σχεδὸν ἀνατίρητον, ὅτι ἡ χριστιανικὴ Εὐρώπη θέλει ἀναγνωρίσῃ εἰς τὴν εἰρημένην ἱεράν συνέλευσιν ὅλων τῶν ἐλευθέρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ θέλει

1) Τοῦ Ἰωάννου Καποδιστρίου.